

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2021. január 23. 10:00 óra

Időtartam: 45 perc

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Fontos tudnivalók

Tollal dolgozz, és ügyelj a külalakra!

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.

Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Ha megoldásod ellenőrzésekor észreveszed, hogy hibáztál, a végső választ egyértelműen jelöld meg, a hibásat húzd át!

Jó munkát kívánunk!

2021. január 23.

1. Add meg a meghatározásnak megfelelő szót!

A három szó **utolsó két betűje** megegyezik. Segítségként megadtuk a szavak első betűjét.
Egy vonalra egy betűt kell írni.

a) Sokat, mohón és válogatás nélkül evő:	f _ _ _ _ _
b) Ijedős, bátortalan:	f _ _ _ _ _
c) Deszka-, léckerítés. Az egyik csapatjátékban a kosarat tartó függőleges lap:	p _ _ _ _ _

a	
b	
c	

2. Minden sorban található egy, a jelentésében a többitől lényegesen eltérő mondas.

Karikázd be a számát!

a)	1. madarat lehetne fogatni vele	2. majd kiugrik a bőréből	3. fülig ér a szája	4. elveszti a hidegvérét
b)	1. a bolondját járattja valakivel	2. a fejére ejtették	3. bolondgombát evett	4. nincs ki a négy kereke

a	
b	
c	
d	

Melyik szópár illik a megadott szólásba? Karikázd be a megfelelő szópár betűjelét!

c) lő

- A) Ágyúval – verébre
B) Csúzlival – rigóra
C) Pisztollyal – céltáblára
D) Puskával – nyúlra

d) nem kapkod után.

- A) Gólya – béka
B) Sas – legyek
C) Kutya – csont
D) Tigris – kecske

3. Olvasd el a versrészleteket, és oldd meg a feladatokat!

A)

Mert, jaj, a nyár mint lepke röppen,
és ősszel minden oly riadt,
és télen sűrű, lassú ködben
dideregnek a nyúlfiak.

B)

Az erdő a zene nyelvén beszél,
gólyahír a húrja, cser a dobverője,
fák között suhogva rohan a szél:
ujja alatt a hársfák zengenek...

C)

Jön, jön a szél, friss föld szaga száll,
létre gyötörte magát a halál,
nincs lehetetlen, van te meg én –
túl vagyunk, látod, a tél nehezen.

- a) Melyik versrészlethez illik legjobban a
- Február*
- cím?

A versrészlet betűjele:

- b) Keresd ki a versrészletekből a hasonlatot, és írd le teljes alakjában!

.....

- c) Milyen költői eszköz a „cser a dobverője”? Karikázd be a megfelelő választ!

alliteráció ismétlés megszemélyesítés metafora

- d) Melyik versrészlethez melyik rímfajta tartozik? Mind a három versrészlet betűjelét írd a táblázat megfelelő sorába!

Rímfajta	Versrészlet betűjele
páros rím	
keresztím	

4. Írj a táblázat középső oszlopába olyan szót vagy szóalakot, amelynek jelentése megegyezik az adott sor másik két oszlopában megadott kifejezés értelmével!

a)	Tágas helyiség.	Növényen a termés kifejlődik és megéri.
b)	Ez jelöli a mennyiséget.	Evésre és beszédre szolgáló szervem.
c)	Rabságban lévő személy.	A fácánnal rokon, csapatosan élő madár.

5. Olvasd el a könyvtári szabályzatot, és oldd meg a feladatot!

a	
b	
c	
d	
e	

Könyvtári szabályzat

1. A könyvtár dokumentumainak (*könyv, folyóirat, kazetta, lemez*) egy részét ki lehet kölcsönözni, míg a többi részét csak az olvasóteremben lehet használni.
2. Kölcsönözni csak annak az olvasónak lehet, akinek nincsen lejárt határidejű kölcsönzése, és minden tartozást kifizetett.
3. Egyszerre összesen 6 dokumentumot lehet kölcsönözni. A kölcsönzési idő 1 hónap, ezt egyszer meg lehet hosszabbítani, utána a dokumentumot vissza kell vinni.
4. A képesújságok, magazinok, folyóiratok legfrissebb számait nem lehet kölcsönözni, csak az olvasóteremben tanulmányozhatók.
5. Az elveszett vagy megrongált dokumentumokat azonos kiadású példánnyal kell pótolni. Ha ez nem lehetséges, akkor a dokumentum könyvtár által megállapított értékét kell kifizetni, ami az eredeti ár többszöröse is lehet.
6. Az olvasóteremben és a számítógépek közelében étkezni, oda innivalót bevinni tilos!
7. Kérjük, ne zavarják a többi olvasót! Mobiltelefon kizárólag a könyvtár előterében használható, amennyiben nem zavarja a többi látogatót.
8. A könyvtár területén hirdetések, reklámok csak az intézmény vezetőjének engedélyével helyezhetők el.
9. A könyvtár szabályait be nem tartó olvasókat a könyvtár vezetője ideiglenesen vagy véglegesen kizárhatja a könyvtár használatából.

Az alábbiakban a könyvtárral kapcsolatos helyzeteket olvashatsz.

A szabályzat alapján válaszold meg a szituációhoz kapcsolódó kérdést a megfelelő betűjel beírásával!

Lehetséges válaszok:

- A) Igen, mert a szabályzat lehetővé teszi ezt.
 - B) Igen, mert a szabályzat megköveteli ezt.
 - C) Nem, mert a szabályzat nem teszi lehetővé ezt.
 - D) Nem tudható, mert kizárólag a szabályzat alapján nem dönthető el.
- a) Jolán a buszon elvesztette a könyvtárból kikölcsönzött könyvet. Úgy véli, megfelelő megoldás lesz, ha kifizeti a könyv eredeti árát. Lesz-e erre lehetősége?

Betűjel:

- b) Iván irodalmi estet szervez egy kávézóban, ezért szeretne plakátot kihelyezni az olvasóteremben és az előtérben. Úgy dönt, hogy a plakát kihelyezése előtt megkérdezi a könyvtár igazgatóját. A szabályzatnak megfelelően cselekszik-e Iván?

Betűjel:

- c) Péter minden könyvet visszavitt, tartozása nincs a könyvtár felé, nem szegett szabályt. Szeretné elolvasni a könyvtár kertjében kedvenc színes autós újságjának legújabb számát. Lehetősége van-e erre?

Betűjel:

- d) Kata több alkalommal a könyvtár előtérében hangosan telefonált, majd véletlenül leöntötte narancslével a *Révai nagy lexikona* egyik kötetét. A könyvtár igazgatója ezért egy hónapra kitiltotta Katát a könyvtárból. Kata sérelmezi az eljárást. Jogosan járt-e el a könyvtár igazgatója?

Betűjel:

- e) Piroska áprilisban kölcsönzött ki egy vastag könyvet. Megteheti-e a könyvtár szabályzata szerint, hogy az augusztusi családi nyaralásig folyamatosan magánál tartsa a könyvet?

Betűjel:

6. Melyik a helyes, melyik a helytelen?

a

Írj középre 1-est, ha csak a bal oldali; 2-est, ha csak a jobb oldali; 3-ast, ha mindkét alak helyes! Írj X-et, ha egyik alak sem helyes a sorban!

bal oldali		jobb oldali
muszály		talaly
szakáll		éretségi
dicsér		ítél
hazament		megakarta nézni
Toldd el!		Mondd meg!

7. Olvasd el a szöveget, és válaszold meg a kérdéseket!

a	
b	
c	
d	
e	

Lázár Ervin: Szélelbélt

Mérgelődött, morgolódott az Északi Szél.

– Te szelek szégyene! – korholta a Déli Szelet. – Te pipogya puhány! Nem is érdemled meg, hogy szélnak nevezzenek! Vacak szellőcske vagy csak, lenge fuvallat! Még hogy kényeztetni a világot, fákat cicomázni, füveket ébresztgetni, erdőt ringatni, ki hallott ilyet!? Vedd tudomásul, hogy egy igazi szél süvölt, örvénylik, zúzmarát hoz, dérről és jéggel ver, fákat csavar ki, özönvizet áraszt, tetőket tép le, kazlakkal labdázik, zúg-búg, vicsorog, megfagyaszt!

– De hiszen – védekezett ijedten a Déli Szél –, nem láttál te még olyat, amikor vörös sivataghomokkal árasztom el Európát? Amikor kiszáritom a folyókat, a földeket, amikor egyetlen forró fuvintással elfonnyasztom a leveleket?

– **Lári-fári**, tavaszt hozol, és meleget – legyintett az Északi Szél. – Tulajdonképpen nekem kellene fűjnom valamennyiőtök helyett – morgolódott.

Ebből látszik, hogy a Keleti meg a Nyugati Szelet sem tartotta valami sokra, de legjobban mégiscsak a Déli Szél volt a bögyében. Ezért aztán – mert ugyanaz a szél mégsem fújhat négyfelől, sőt kétfelől sem – így szólt:

– Majd én megmutatom neked! Mától fogva én fújok délről, te meg északról. Majd meglátod, hogy a Déli Szél is lehet igazi szél! Faggyal, zúzmarával, hóval és jégveréssel!

Mit tehetett a Déli Szél, fogta magát, elhúzódtól északra, nagy, hóval borított fenyvesek mélyén didergett, jégmezőkön fagyoskodott, és közben langyos tengeröblök meg virágzó gyümölcsfák után vágyakozott.

Az Északi Szél meg nagy **dérrel-dúrral** hozzákezdett. Nekirontott a világnak: a trópusok tájékaról, fűjt, süvöltött, rikoltozott. De döbbenet láta, hogy boldogan nyújtózkodnak alatta a földek, a fák örömtáncot járnak, riszálják derekukat a bokrok.

– Dermedjete meg! – rikoltotta.

Na de rikoltozhatott, ahogy akart. Életet hozott, meleget; áldották még a lába nyomát is. Magába roskadt az Északi Szél, ajaj, gondolta, úgy látszik, délről fűjni nem olyan egyszerű, mint hittem. S ezen annyira elmélázott, hogy csendesebb, simogatóbb, selymesebb lett, mint az elődje.

Az meg – a Déli Szél –, amikor eljött az ideje, dermedten kikászálódott a jéghegyek közül, és szelíden végigsuhant a tájon.

– Ne féljete, én a Déli Szél vagyok – fuvolázta kedvesen.

De ettől a fuvolázástól fagyottan peregetek le a fák levelei, az erdei állatok fázósan egymáshoz bújtak, a fűszálak – megannyi ezüst tű – deresen csillogtak.

– Nem értitek, hogy én vagyok a Déli Szél, hé! – rikoltott mérgesen az északról jött Déli, de mondhatott, amit akart.

– Beszélj csak, bolond, beszélj – gondolták magukban a mezők, és összehúzódkodtak.

Megdühödött a szél, fölzengett, recsegett, ropogtatta a világot, vitte a nádfödeleket. Úgy dühöngött, ahogy elődje soha. Reszketett a világ.

Szégyellte magát a Déli Szél, hogy északról fűjván milyen vadember lett. Az Északi még jobban szégyenkezett, hogy Délire válván, micsoda pipogya puhány lett. Nem is mernek azóta egymás színe elé kerülni. S azóta úgy van – bár ezt senki sem akarja elhinni nekem –, hogy a Déli Szél fűj északról, az Északi meg délről.

- a) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy IGAZ vagy HAMIS az alábbi állítás! Karikázd be a megfelelő választ!

Az Északi Szél csak a Déli Széllel szemben volt lenéző.	IGAZ – HAMIS
A szövegben a <i>dérrel-dúrral</i> kifejezés valamilyen higgadtan és tervszerűen végzett cselekvésre utal.	IGAZ – HAMIS
Az Északi Szél személyisége jelentősen megváltozott, miután délről kezdett el fújni.	IGAZ – HAMIS

- b) Az Északi Szél a mese elején azt mondja a Déli Szélnek: „*Lári-fári*”. Húzd alá azt a mondatot, amely **a legpontosabban kifejezi** az Északi Szél viszonyulását a Déli Szél mondanivalójához!

Az Északi Szél egyetért a Déli Széllel.

Az Északi Szél hajlandó átgondolni a Déli Szél mondanivalóját.

Az Északi Szél elutasítja a Déli Szél mondanivalóját.

- c) Milyen **viselkedést vár az Északi Szél** a többi szélről? Fogalmazd meg egy mondatban saját szavaiddal!

.....

- d) Hogyan hatott a világra a Déli Szél, miután északról kezdett fújni? Emelj ki négy különböző változást a szövegből!

.....

.....

- e) A történet alapján fejezd be a mondatot saját szavaiddal! Figyelj a megfogalmazásra!

A Déli és az Északi Szél azért nem mer egymással találkozni a mese végén, mert

.....

.....

8. Olvasd el Zelk Zoltán: A tölgyfa születésnapja című művének szövegrészletét!

a	
b	
c	
d	
e	

Végül össze is vesztek, s elszálltak, ki merre látott. De azért másnap hajnalban mind odalopóztak a tölgyfa ágaira, és mind elfújta külön-külön a maga csendes nótáját. Így is jó volt ez. Tetszett a százéves tölgyfának, és megígérte, hogy még száz évig fogja ringatni a madárfészkeket.

Írd ki azt a szót a szövegből, amely megfelel az adott meghatározásnak!

- a) Az első mély hangrendű ige:
- b) Az igétől külön írt igekötő:
- c) Képzett melléknév:
- d) 5 szótagú, vegyes hangrendű főnév:
- e) Összeolvadást tartalmazó ige:

9. Válaszd el az alábbi szavakat valamennyi lehetséges helyen!

a	
b	
c	

A szótaghatárokat kötőjellel jelöld!

- a) százéves:
- b) megígérte:

Az alábbi szavak közül melyik után áll a betűrendben a **mák** szó? Írd a pontsorra!

madár mar máris más

- c) A kiválasztott szó:

10. Folytasd **8–10 mondattal** a történetet, amelynek első mondatait megadtuk!

- Ügyelj arra, hogy elbeszéléseid nyelvi és tartalmi szempontból **logikusan kapcsolódjon** a kezdőmondatokhoz!
- Kerek, lezárt fogalmazásodban **ne legyen párbeszéd!**
- **Ha a fogalmazásod 4 mondatnál rövidebb, akkor az nem értékelhető.**
- **Ha a fogalmazásod 8 mondatnál rövidebb, az jelentős pontlevonással jár.**

Történt egyszer, hogy Ödön szürkületkor bement a könyvtárba, mert maradt néhány perce, amit kedves könyvei között tölthetett. Ahogy belépett, megpillantott egy fiút, aki a hátsó kijáraton át el akart illanni.

[illegible]

a	
b	
c	
d	
e	